

Гъби – царство Fungi

1. Паразитни гъби-ръжди (от разред Uredinales) по листата на широколистен папур (*Typha latifolia*) — за точното определяне на вида е необходимо микроскопско изследване (ще изпратя името до ден-два) - сн. Яне Голев (
2. Почвена гъба от разред Agaricales – за точното определяне на вида е необходимо микроскопско изследване (ще изпратя името до ден-два) - сн. Яне Голев

Лишеи = Лихенизирани гъби

развити по корите на широколистните дървета до водата – те са развити относително слабо, но наличието им показва относителна чистота на въздуха в района

1. *Xanthoria parietina* – бълг. име: златист лишей, стenen лишей – сн. Яне Голев (жълт лишей с оранжеви паничковидни плодни тела)
2. *Evernia prunastri* - бълг. име: дъбов лишей – вегетативните им тела (талуси) са в начален стадий на развитие
3. *Parmelia* sp. – бълг. име няма, изписва се като пармелия - вегетативните им тела (талуси) са в начален стадий на развитие, без репродуктивни структури и не могат да бъдат определени до вид

Водорасли – царство Plantae (заедно с висшите растения и мъховете) – водни, в парковото езеро (“Осморката”)

1. Епифитни кремъчни водорасли (клас Bacillariophyceae от отдел Ochrophyta) по широколистен папур (*Typha latifolia*) — те образуват видим кафяв налеп по потопените стъбла; видовете са много на брой, но за определянето им е необходима микроскопско изследване (ще изпратя името до ден-два) - сн. Яне Голев
2. Зелени нишковидни водорасли (“жабуняци”) от род *Spirogyra* (бълг. име: спирален жабуняк) – те се развиват по повърхността на потопени предмети, камъни, стъбла и др., но след това се издигат на повърхността на водата. Определянето до вид не е възможно, т.к. нишките са намерени само в стерилно състояние (научно изписване: *Spirogyra* sp. ster.) - сн. Яне Голев
3. Планктонни водорасли (= водорасли от водния слой) – намерени следните видове зелени водорасли с кокоидно морфологическо устройство: *Pediastrum duplex*, *Scenedesmus communis* и още няколко вида, които трябва да доопределя и ще изпратя допълнително

Водорасли – царство Plantae (заедно с висшите растения и мъховете) –в Южния парк

1. Зелени нишковидни и кокални водорасли по корите на широколистните дървета – означават се общо като аерофилни – един или няколко вида, но за определянето им е необходимо култивиране
2. Зелени нишковидни водорасли в основите на дърветата – род *Prasiola* (бълг. име няма, изписва се евентуално като прасиола) с вида *Prasiola stipitata* (прасиола стипитата) - интересно, че въпреки големия брой кучета в парка, този вид, който изисква много азот за развитието си (нитрофилен вид), въпреки очакванията, не е представен обилно

Растенията в Южния парк

- Geum urbanum* L. – градско омайниче
 сем. Aceraceae (Кленови)
Acer platanoides L. – шестил
A. pseudoplatanos L. - явор
 сем. Oleaceae (Маслинови)
Ligustrum vulgare L. – обикновено птиче грозде
Fraxinus ornus L. – мъждрян
Syringa vulgaris L. - обикновен люляк
 сем. Fagaceae (Букови)
Fagus sylvatica L. – обикновен бук
Quercus robur L. – летен дъб
Q. fraineto Ten. - благун
 сем. Tiliaceae (Липови)
Tilia cordata Miller – дребнолистна липа
T. tomentosa Moench. – сребролистна липа
T. platyphyllos Scop. – едролистна липа
 сем. Betulaceae (Брезови)
Betula pendula Roth. – бяла бреза
Alnus glutinosa (L.) Gaertner – черна елша
 сем. Asteraceae (Сложноцветни)
Bellis perennis L. – обикновена паричка
Tanacetum vulgare L. - обикновена вратига
 сем. Hippocastanaceae (Конскокестенови)
Aesculus hippocastanum L.- обикновен конски кестен
 сем. Brassicaceae(Кръстоцветни)
Capsella bursa-pastoris(L.) Medicus- овчарска торбичка
Lepidium ruderale L. – буренна горуха.
 сем. Typhaceae (Папурови)
Typha angustifolia L.- теснолистен папур
Typha latifolia L.- широколистен папур

GEO

Международен ден на биоразнообразието

София, Южен парк, 22.V.2010

Клас Gastropoda - Охлюви

Д-р Ивайло Дедов

Семейство ARIONIDAE

1. *Arion fasciatus* (Nilsson, 1822) – 6 екземпляра.

Този гол охлюв произхожда от Иберийския полуостров и е интродуциран в България. Инвазивен вид, открит за първи път в синантропни местообитания (град Перник) преди около 10 години. От тогава агресивно се разпространява в цялата страна, първо в градовете, а след това и в техните околности. Днес е един от най-честите обитатели на

паркове, дворове, поляни и рудерални местообитания в София. Вече може да бъде открит и на Витоша до около 1000 м надморска височина. Видът се разпространява много бързо в цяла Европа.

2. *Arion lusitanicus* Mabilie 1868 – 5 екземпляра

Гол охлюв, който, подобно на предния, също произхожда от Иберийския полуостров, интродуциран в страната преди повече от 20 години, силно инвазивен. В България предпочита по-влажни местообитания, обитава и се разпространява по поречието на реки и канали, от където навлиза в синантропни местообитания и обработваеми земи. Поради големината и бързото си размножаване, може да нанася значими щети на културните насаждения. Видът е разпространен в цяла Европа.

Семейство LIMACIDAE

3. *Limax maximus* Linnaeus, 1758 – 7 екземпляра

Местен вид, обитаващ предимно широколистни гори, но може да бъде намерен и в иглолистни гори, паркове, градини.

Семейство AGRIOLIMACIDAE

4. *Deroceras cf. reticulatum* (Müller, 1774) – 2 екземпляра

Интродуциран вид, познат в целия си ареал само от синантропни местообитания. Поради голямата му близост с местния *Deroceras turcicum* (Simroth, 1894) до скоро често е бъркан с него. Обитава открити местообитания и екотона на редки гори.

Семейство ZONITIDAE

5. *Aegopinella cf. minor* (Stabile, 1864) – 2 екземпляра

Местен вид, обитаващ широколистни гори.

Семейство HELICIDAE

6. *Helix lucorum* Linnaeus, 1758 – 7 екземпляра

Местен вид, еврибионт. Обитава различни типове гори, скали, поляни, паркове, дворове, рудерални местообитания, междублокови пространства и др. Устойчив вид, толерантен към качеството и условията на средата - издържа на засушаване и замърсяване. Популярен обитател на градската среда, познат като “кафяв градински охлюв”.

Семейство LYMNAEIDAE

7. *Lymnaea stagnalis* - 2

Местен сладководен вид, обитаващ естествени и изкуствени водоеми, блата и бавно течащи води.

Семейство PLANORBIDAE

8. *Planorbarius corneus* – 7

Местен сладководен вид, обитаващ естествени и изкуствени водоеми, блата и бавно течащи води.

Обобщение:

Краткият “шарж” на популациите на сухоземни и сладководни охлюви в Южния парк на София ни разкрива няколко важни неща. В сухоземната малакофауна е висок дялът на неместните, синантропни видове (*Arion fasciatus*, *Arion lusitanicus*, *Deroceras cf. reticulatum* – 50%), докато местните видове са представени от по-приспособими и устойчиви видове (*Limax maximus*, *Helix lucorum*) или такива, които са широко разпространени и зависят от микроусловия, които градските паркове могат да им осигурят (*Aegopinella cf. minor*). Това придава на охлювните съобщества типичния облик на урбаноценози, където биоразнообразието е резултат от сбор на два компонента - оцелели видове от местната фауна, приспособили се към новата градска среда, и пренесени синантропни видове.

Също така, установената на пръв поглед липса на един (или няколко) ясно доминиращи вида (свръх-доминиране), е индикация, че структура на малакоценозата е запазена и гората се намира в добро, за градска среда, състояние.

Присъствието на охлюви във водоемите на Южен парк, макар и видове, устойчиви на еутрофикация, е показател за доброто състояние на езерата.

Птиците в Южния парк¹

изготвил: н.с. I ст., д-р Борис Николов

Българска орнитологическа централа, Институт по зоология при БАН

Данните от научната литература сочат, че за последните 20 години (1990-2010 г.) са установени 75 вида птици на територията на Южния парк в София, от които 28 – гнездящи. По този начин Южният парк се нарежда на второ място по видово богатство на своята орнитофауна сред 4-те големи столични парка – след Борисовата градина (82 вида птици), но преди Западния (72 вида) и Северния парк (56 вида).

Разнообразието от местообитания в парковата и лесопарковата зона на Южния парк допринася за това в него да бъдат регистрирани както множество горски и храстови видове, така и редица водолюбиви птици. Общо възлизайки на почти една пета от видовете птици, известни до момента за България (над 420 вида), те намират подходящи условия в Южния парк за гнездене, по време на сезонните миграции и периодите на зимуване.

Някои видове птици, както и редица други видове организми, могат успешно да служат като своеобразни индикатори за състоянието на околната среда и редовните наблюдения върху техните популации, особено в градски условия, дават ценна информация за тяхната реакция спрямо влиянието на природните фактори и степента на антропогенния натиск (под формата на замърсяване, промяна на местообитанията, различни форми на пряко въздействие и др.).

¹ Тъй като текстът е популярен се въздържам от посочване на конкретни научни литературни източници. Ако е необходимо и важно, ще ги изпратя. Информацията в текста в началото (за броя видове, установени в парка до момента и т.н.) не е моя собствена, въпреки че имам и собствени изследвания върху птиците в Южния парк, затова е посочена по този начин „по принцип”.

Видов състав на орнитофауната, отбелязан по време на честването на Международния ден на биоразнообразието на 22.05.2010 г. от сп. GEO в южната част на Южния парк (само в непосредствена близост до мястото на мероприятиято, не на територията на целия парк):

Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*)

Зеленоножка (зеленонога водна кокошка) (*Gallinula chloropus*)

Полудив гълъб (*Columba livia f. domestica*)

Черен бързолет (*Apus apus*)

Малък пъстър кълвач (*Dendrocopos minor*)

Селска лястовица (*Hirundo rustica*)

Градска лястовица (*Delichon urbica*)

Червеногръдка (*Erithacus rubecula*)

Южен славей (*Luscinia megarhynchos*)

Кос (*Turdus merula*)

Черноглаво коприварче (*Sylvia atricapilla*)

Дългоопашат синигер (*Aegithalos caudatus*)

Голям синигер (*Parus major*)

Обикновен скорец (*Sturnus vulgaris*)

Домашно врабче (*Passer domesticus*)

Сойка (*Garrulus glandarius*)

Сврака (*Pica pica*)

Сива врана (*Corvus corone*)

I. Family THERIDIIDAE

1. *Steatoda castanea* (Clerck, 1757)

2. *Steatoda triangulosa* (Walckenaer, 1802)

II. LINYPHIIDAE

3. *Lepthyphantes* sp.

4. *Microneta viaria* (Blackwall, 1841)

III. Family TETRAGNATHIDAE

5. *Tetragnatha* sp.

IV. Family ARANEIDAE

6. *Araneus diadematus* Clerck, 1757

V. Family LYCOSIDAE

7. *Alopecosa* sp.

8. *Pardosa* sp.

9. *Trochosa sp.*

10. *Xerolycosa nemoralis* (Westring, 1861)

VI. Family PISAURIDAE

11. *Pisaura mirabilis* (Clerck, 1757)

VII. Family AGELENIDAE

12. *Tegenaria domestica* (Clerck, 1757)

VIII. Family GNAPHOSIDAE

13. *Drassodes sp.*

14. *Zelotes sp.*

IX. Family THOMISIDAE

15. *Diaea dorsata* (Fabricius, 1777)

16. *Xysticus sp.*

Южен парк

Ден на биоразнообразието (22.05.2010 г.)

На избраната площ за наблюдение на представителите на насекомите, бяха открити следните 16 видове **мравки**:

1. *Murmyca sabuleti* (1 гнездо) – червеникави мравки, образуващи дребни гнезда в почвата. Мравуняците трудно се забелязват.
2. *Murmyca specioides* (единични екземпляри) - червеникави мравки, образуващи неголеми гнезда в почва и мъх.
3. *Tetramorium caespitum* (множество гнезда) – дребни, черни мравки; Един от най-масовите видове в градски условия. Среща се по тротоари, паважи, сухи поляни. Трудно се забелязват границите между отделните гнезда, на места се образуват огромни “федерации”, които могат да заемат до няколко квадратни метра площ.
4. *Solenopsis fugax* (2 гнезда) – много дребни жълти мравки, гнездящи под земята. Наричат ги мравки-крадци, тъй като крадат от хранителните запаси на съседни мравуняци на други видове.

5. *Temnothorax tuberum* (единични екземпляри) – дребни жълто-кафяви мравки, гнездата им са малобройни и трудно се забелязват. Гнездят сред растителни остатъци.
6. *Tarpinoma erraticum* (2 гнезда) – бързи, средно големи черни мравки. Често се срещат по открити площи.
7. *Lasius niger* (3 гнезда) – масов вид в градовете по откритите площи
8. *Lasius alienus* (бледокрака мравка) (2 гнезда) – най-пластичен вид в градска среда – среща се в почти всички биотопи (покрайнинин на гори, поляни, паважи и др.)
9. *Lasius flavus* (единични екземпляри) – жълти мравки, предпочитат да изграждат мравуняците си по поляни с храсталаци.
10. *Lasius citrinus* (1 гнездо) – бледожълти мравки, като гнездата им се срещат често по поляните на парковете в София.
11. *Lasius fuliginosus* (1 гнездо) – типичен дървесен вид, строи гнездата си от “картон”. Черни, средно големи мравки с лъскава повърхност, отделят силна миризма при допир. Един от малкото видове мравки, които активно регулират температурата на гнездата си, за да осигурят нормалното развитие на ларвите си.
12. *Prenolepis nitens* (единични екземпляри) – рядък в градска среда.
13. *Formica rufibarbis* (2 гнезда) – често срещан вид в градска среда.
14. *Formica cinerea* (3 гнезда) – много масов вид в градска среда. Среща се главно по тротоари, паважи, тревни площи.
15. *Formica pratensis* (ливадна мравка) (единични екземпляри) – включена е в червения списък IUCN като “почти застрашен” вид. Среща се често, но в извънградски равнинни райони. Мравуняците на вида са сравнително едри и се строят от клонки, треви и пясък.
16. *Formica sanguinea* (кърваво-червена мравка) (единични екземпляри) – вид робовладелец. Робите са мравки от други видове на същия род. Войнствените робовладелци периодично нападат гнездата на робите и отвлечат техни какавиди. Така робите се излюпват в гнездото на робовладелците и участват в строежа на техния мравуняк, почистването на ходовете и камерите, осигуряването на хранителни запаси. Охраната на гнездото обаче се осъществява от робовладелците. Видът се среща рядко, в извънградски райони.

Намирането на последните два вида в Южния парк показва, че на места биотопите са придобили естествен облик, близък до този в извънградска среда. Това създава предпоставка за естествено развитие на биотата на тези места и съответно правилното функциониране на екосистемата.